

Dan Tomozei

DUPĂ 70 DE ANI
ULTIMUL ZID

PARTEA I

Cum să înțelegi China

*În vremuri străvechi, oamenii nu spuneau cu ușurință vorbe mari,
căci le era rușine de neputința de a fi la înălțimea cuvintelor lor.*

Confucius

Să ai curaj să mai crezi în povești și legende, indiferent de vârstă, educație sau poziție, este cel mai simplu și indicat în relația cu universul chinez. Să începi lecturând legendele care țin loc de poartă de intrare în universul chinez de ieri și de azi. Cine a respirat această tradiție știe că dincolo de fiecare poartă tradițională se află un zid care obturează accesul facil spre nord, spre curtea centrală, unde se află lumea plină de mister, dominată de armonia construită din respect, logică, simetrie și strategie. O lume în care se consideră onorabil ca răul să atace numai din față.

Demult, în vremurile în care timpul nu exista, Cerul și Pământul erau una, nedespărțite, iar universul părea un ou uriaș în care domina întunericul. Nu exista nimic. Nici sus, nici jos, nici dreapta, nici stânga. Nu existau punctele cardinale și nici centrul sau marginile. Din misterul universului,

în interiorul oului a apărut Pangu, eroul legendar care avea să despartă Cerul de Pământ. După ce a crescut timp de 18 000 de ani, Pangu s-a deșteptat în bezna desăvârșită și înăbușitoare a oului. Crescuse atât de mult, încât atunci când și-a întins picioarele și mâinile a lovit coaja oului. Supărat, Pangu a lovit cu putere coaja, producând un zgomot infernal, iar odată cu acesta conținutul limpede și ușor al oului a început să se ridice transformându-se în Cer, iar conținutul turbure și greu a început să se depună transformându-se în Pământ.

Bucuros de așa întâmplare, Pangu dorea ca niciodată cele două să nu se mai unească. Așa că, după ce și-a proptit capul în Cer și picioarele pe Pământ, a continuat să crească vreme de încă 18 000 de ani, ajungând un uriaș greu de imaginat. Lent, Cerul și Pământul s-au stabilizat, fiind imposibil să se mai reunească. Pangu, ajuns la capătul puterilor, mulțumit, răsuflă, apoi trupul său uriaș se prăbuși, frângându-se și căpătând noi sensuri.

Ochiul stâng s-a transformat în Soare, iar ochiul drept în Lună. Ultima suflare a prins forma vânturilor și norilor, iar vocea s-a transformat în tunete și trăsnete. Părul și mustața lui s-au transformat în stele, cele patru membre au devenit cele patru puncte cardinale, iar capul, munții înalți. Sângele lui s-a transformat în cursuri de apă și lacuri, arterele au devenit drumuri, iar mușchii, terenuri fertile. Din piele au apărut florile, iarba și pomii, iar dinții și oasele s-au preschimbat în metale, pietre de jad și toate comorile lumii. Sudoarea lui Pangu s-a preschimbat în ploi și rouă și astfel a apărut lumea pe care o cunoaștem.

Dar Pământul era nelocuit de oameni, fapt observat de zeița Nuwa, o frumoasă și iubitoare locuitoare a universului. Așa se face că, într-o zi, coborând pe Pământ, pe malul unui râu, inspirată de propria imagine reflectată în apă, Nuwa a luat pământ și apă, făcând o statueta reprezentând o fată. Apoi, a suflat asupra statuetei, care a căpătat dintr-odată viață. Nuwa a mai făcut

o statueta în forma unui bărbat, asupra căruia a suflat din nou și i-a dat viață. Mulțumită de cele făcute, Nuwa a făcut tot mai multe statuete, dorind ca Pământul să fie plin de oameni. Însă nu știa cum să facă asta cât mai repede. În cele din urmă a găsit o soluție. Luând o creangă, a amestecat în nămolul înmuiat în apă, după care a scuturat-o în aer. Unde cădea un strop de nămol, acolo se ridica un om. Astfel, pământul s-a umplut de oameni.

Curând, Nuwa avea să descopere că oamenii sunt muritori, existând riscul ca într-o zi cu toții să dispară. Chemându-i pe toți, zeița a învățat femeile și bărbații ce să facă pentru a avea urmași. Astfel, Pământul a ajuns să fie locuit și stăpânit de oameni.

Dragonul și fenixul

După ce milenii la rând s-au confundat cu evoluția și credința, nu trebuie să fie de mirare că, și astăzi, dragonul¹ sau *loong* în chineză domină convingerile și imaginația chinezilor. Singurul simbol zodiac absent din lumea cotidiană pământească, dragonul este similar miturilor chinezești, fiind capabil să zboare, să meargă, să stârnească vântul și ploaia. Însă dragonul este iubit mai ales pentru că aduce oamenilor binecuvântare, noroc și avere, în ciuda amestecului ciudat de caracteristici preluate de la nouă animale: ochi de homar, coarne de cerb, gură de bou, nas de câine, mușchi de somn, coamă de leu, coadă de șarpe, solzi de pește și gheare de vultur.

În timpuri străvechi, dragonul era simbolul puterii și familiei imperiale. Fiecare împărat se considera un dragon, singurul îndreptățit să poarte titlul de „dragon autentic și fiu al cerului”. Niciun om obișnuit nu avea voie să folosească obiecte care purtau imaginea unui dragon, chipul împăratului fiind

¹ Administrația de Stat pentru Radio, Film și Televiziune din China, RCI, *Hello China*, Editura pentru Învățământul Superior, Beijing, 2014, p. 49.

eufemizat ca „față a dragonului”, haina lui, „dragon imperial”, iar descendenții, „fii și nepoți ai dragonului”.

Dat fiind că etnicii han au considerat întotdeauna dragonul drept simbol al naționalității, chinezii se consideră descendenți ai dragonului. Cei mai pricepuți dintre chinezi, indiferent de domeniu, sunt comparați cu dragonii și sunt considerați ca fiind reîncarnări ale dragonului. Iată de ce chinezii își doresc ca propriii copii să exceleze și să reușească în viață ca un dragon printre oamenii obișnuiți. Prezent în majoritatea reprezentărilor tradiționale, dragonul are un dans specific promovată în ocazii festive, dar și de Sărbătoarea Lampioanelor sau Sărbătoarea Bărcilor Dragon.

La rândul ei, pasărea fenix¹ este văzută drept regina tuturor păsărilor din legendele chineze. Având capul unui păun, corpul de lebădă, aripile asemenea unui cocoș, însă de aur, păsările fenix sunt mesagerii fericirii. De aceea, se spune că păsările fenix apar doar în momente de pace și prosperitate, iar acolo unde se opresc pentru a se odihni se găsesc comori. Pasărea fenix are atât caracteristici masculine, cât și feminine, masculul fiind feng, iar femela, huang.

În cultura chineză, împăratul a ajuns să fie asimilat dragonului, iar împărăteasa păsării fenix, aceasta fiind o explicație pentru care mulți dintre nou-născuții din China primesc numele Loong (dragon) sau Feng (fenix), simbolizând demnitatea și virtutea.

Potrivit legendelor, un fenix nu moare. Ori de câte ori ajunge la vârsta de 500 de ani, se autoaprinde, iar după ce trece prin purificarea flăcărilor, revine la viață, renăscând din propria cenușă. Un astfel de ciclu este numit „nirvana fenix”, expresie folosită pentru a arăta că înaltele idealuri devin realitate numai după eforturi și sacrificii mari.

¹ Ibidem, p. 51.

Chinezii cresc în filosofia și convingerea că, atunci când vine o furtună, ea pleacă luând cu ea greutatea. În urma furtunii trebuie să rămână atitudinea demnă, corectă și înțeleaptă, schimbările pozitive, utile și atent analizate, doar așa fiind posibilă inevitabila avansare, transformare și recompensare.

Mai mult, sunt învățați că gândirea și judecata într-un cadru legal ar trebui să fie principiile care să fie învățate, însușite și urmate. Dacă oamenii prefăcuți reușesc să folosească falsa moralitate și falsa justiție pentru a manipula legile și opinia publică, societatea va intra fără îndoială într-un abis îngrozitor. Fracturarea ordinii va duce la apariția furtunii. Iar apariția și dezvoltarea furtunii reflectă neascultarea, reacția impulsivă, iraționalitatea.

Chinezii au învățat de milenii că evenimentele vin și pleacă, indiferent ce se întâmplă la capetele curcubeului, că progresul și evoluția sunt parte a transformărilor, pentru fiecare trebuind să fie păstrată credința că ziua de mâine va fi mai bună.

Primii împărați, Yandi și Huangdi

În conștiința culturală locală, împărații Yandi și Huangdi sunt personaje legendare, având calitatea de strămoși ai națiunii chineze. Yandi și Huangdi au fost conducătorii a două triburi care populau provincia Shanxi de astăzi din partea vestică a Chinei, în bazinul Fluviului Galben, fluviu-mamă al națiunii chineze. Supușii împăratului Huangdi s-au stabilit în zona Zhuolu din provincia Hebei de astăzi, în timp ce supușii împăratului Yandi au ocupat teritoriul unde se găsește astăzi provincia Shandong. Păstrând orientarea geografică, cele două zone se află la nord și la sud de actuala capitală a Chinei.

De-a lungul secolelor, în urma migrației succesive est-vest, a conflictelor și asimilării, populațiile yandi și huangdi au asimilat treptat populațiile yi, li, miao, conturând o primă formă

a națiunii chineze. Populația huandi era cea mai puternică militar, era cea mai bine dezvoltată administrativ și cultural, ajungând să fie reprezentativă pentru cultura antică din zona centrală a Chinei.

Legenda spune că împăratul Huangdi a fost născut de fiica zeului Pământului. Încă de la naștere știa să vorbească, așa că foarte devreme a devenit un remarcabil erudit. A avut 25 de fii și 10 000 de principii, din care 7 000 administrau buna funcționare a imperiului. Urmaș al zeului Pământului, Huangdi avea capacitatea de a controla vântul, ploaia, tunetul și fulgerul. Mai mult, Huangdi avea patru fețe, ceea ce îi permitea să observe realitatea din toate direcțiile, fără să miște orientarea corpului. Fiind înțelept, împăratul și-a învățat supușii să cultive cereale, să domesticească și să crească animale, păsări și insecte. De asemenea, i-a învățat să cultive și să țeară bumbacul, să extragă minereurile și să facă unelte și arme din fier și bronz. Nu în ultimul rând, împăratul Huangdi a cerut supușilor să creeze literele, instrumentele muzicale, calendarul și un sistem medical și farmaceutic, toate cu rolul de a îmbogăți și ușura viața oamenilor.

Hou Yi, cel care a săgetat nouă sori

Legende chineze spun că, în Antichitate, pe bolta cerească răsăreau nu mai puțin de zece aștri similari Soarelui. Razele lor puternice ardeau pământul și culturile, în timp ce oamenii sufereau de căldură, mulți dintre ei murind. Din cauza căldurii, fiarele sălbatice făceau ravagii, din nou oamenii având de suferit.

Impresionat de tristețea de pe Pământ, împăratul ceresc l-a chemat pe arcașul Hou Yi, căruia i-a cerut să coboare în lumea oamenilor, pentru a-i salva. Împreună cu Chang E, soția lui, Hou Yi a pornit la drum luând cu el un arc roșu și o tolă plină cu săgeți oferite de împăratul ceresc. După sosirea pe Pământ,

Hou Yi i-a chemat la sfat pe cei zece sori, cărora le-a cerut să nu mai apară toți odată, ci pe rând, câte unul pe zi, ca să domolească atmosfera și lumina de pe pământ. Dar sorii nu au vrut să asculte rugămintele lui Hou Yi, așa că acesta a fost nevoit să își aplice tactica. A luat arcul roșu și săgețile albe, săgetând unul după altul nouă dintre cei zece sori. Pe ultimul l-a lăsat să își continue existența și oamenii au început să se bucure de viață, rămânând recunoscători arcașului Hou Yi.

Însă invidia exista și în acele vremuri, chiar și în Palatul Ceresc. Invidioși pe meritele lui Hou Yi, mai mulți zei s-au plâns împăratului ceresc, generând o intrigă care a dus la exilarea printre muritori a priceputului arcaș și a soției sale. Asumându-și încercarea, Hou Yi și Chang E au trăit pe pământ o viață retrasă, ducându-și zilele din vânat.

Anii au trecut, însă Hou Yi nu putea uita că soția lui a ajuns o muritoare pe Pământ din cauza lui. Auzise că în Munții Kunlun trăia o zeiță pe nume Xi Wangmu, care deținea secretul urcării la cer. Hou Yi a pornit spre Munții Kunlun, traversând munți și ape, învingând diverse greutăți, iar de la zeița Xi Wangmu a reușit să procure doar o cantitate mică din poțiunea care putea duce spre cer, suficientă pentru o singură persoană. Hou Yi nu dorea să urce singur în lumea cerească, nici să își lase soția pe Pământ. La fel, nu dorea ca soția să urce singură în cer. Negăsind o soluție, a ascuns leacul, pe care, într-o zi, Chang E l-a găsit și l-a înghițit. Imediat, s-a simțit tot mai ușoară, plutind și suind spre cer. Ajunsă la Lună, a fost găzduită în Palatul Lunii, unde de altfel se și afla când Hou Yi a aflat întâmplarea, devenind extrem de mâhnit.

Hou Yi și-a continuat viața de unul singur, având ucenici în arta vânatului cu arcul și săgeata. Unul dintre cei mai iscusiți discipoli, Fon Mon, a reușit să învețe repede și bine măiestria de a trage cu arcul. Însă tânărul era măcinat de ambiții. Se

gândea că, atâta timp cât Hou Yi va trăi, niciodată nu va fi cel mai bun arcaș din lume. Dominat de orgoliu, într-o seară pe când Hou Yi își îneca supărarea în băutură, Fon Mon l-a săgetat în spate, omorându-l.

Cei cinci munți sfinți

În basmele populare chinezești, strămoșul strămoșilor omenirii se numește Nuwa, care a reușit să creeze ființe umane. După o perioadă de liniște pe pământ, natura s-a dezlănțuit brusc, iar în urma stihiiilor naturii o bucată din cer s-a prăbușit provocând un crater uriaș pe pământ. Din crater au țâșnit puternice vâlvătăi care au ars pădurile. La scurt timp, din cer au început să cadă ploii torențiale, pământul fiind inundat, apele înghițind, unul după altul, munții. În acele condiții catastrofale, diavolii și animalele sălbatice făceau ravagii, puținii oameni rămași trăind în condiții cumplite. Cum singura soluție pentru salvare care le-a rămas a fost Nuwa, oamenii s-au rugat acesteia. Înduplecată, Nuwa a ucis mai întâi diavolii, apoi a potolit puhoaietele, după care a început să repare Cerul și Pământul.

Pentru început, Nuwa a adunat trestie și paie, pe care le-a dus la crăpătura apărută în Cer. Peste acestea a așezat pietre de culoarea cerului și, pentru că nu au fost suficiente, a pus și pietre albe, galbene, roșii și negre. Când crăpătura a fost acoperită, a aprins trestia și paie, luminând întregul cosmos. Pietrele de toate culorile s-au topit încetul cu încetul, iar lichidul a acoperit crăpătura, cerul fiind reparat. Însă, ca urmare a problemelor vechi, cerul a rămas înclinat, motiv pentru care Soarele și Luna erau în nemișcare.

La fel și Pământul, în partea de sud-est avea un crater adânc spre care se scurgeau apele, formând un ocean. În partea de

est, acolo unde se află Marea Bohai, s-a format un crater adânc fără fund denumit Guixhu. Apa de pe Pământ se scurgea în această prăpastie și astfel apa se menținea la același nivel. După o vreme, din crater s-au înălțat cinci munți sfinți, fiecare cu o înălțime de 30 000 de li¹ și la o distanță de 70 000 de li unul de celălalt.

Pe versanții munților se aflau palate de aur, în care locuiau zeițe. În pădurile celor cinci munți trăiau păsări și animale ciudate, iar în pomi fructele erau din jad și perle. Cine ajungea să le mănânce urma să aibă o viață fără bătrânețe. La rândul lor, zeițele aveau aripi și erau îmbrăcate în alb, deseori fiind văzute zburând de la un munte la altul, vizitând locuitorii celor cinci munți sfinți care pluteau pe apele oceanului, fiind permanent în mișcare, în bătaia vântului. Dorind să oprească acest dans al munților, zeițele au cerut ajutor împăratului ceresc, care a dat poruncă zeilor mărilor să trimită 15 broaște țestoase care să ia în grijă munții sfinți. Fiecare munte urma să fie ținut în spate de o broască țestoasă și păzit de alte două, iar o dată la 60 000 de ani o altă broască urmând să țină pe carapace muntele avut în grijă. Astfel munții au fost fixați, zeițele fiind extrem de fericite.

Dar legenda spune că, din țara uriașilor Longbo, a venit un om să pescuiască la Guixu. Extrem de priceput, omul a reușit să scoată din ape, una după alta, șase broaște țestoase, care aveau sarcina de a susține doi munți sfinți. Munții au fost luați de vânt, plutind spre nord, pentru ca, în cele din urmă, să se scufunde în mare. Zeițele care au locuit pe cei doi munți au fost nevoite să se salveze și, ajungând în Palatul Ceresc, s-au plâns împăratului ceresc. Înfuriat, acesta a redus înălțimea oamenilor

¹ Li, unitate de măsură în China, un li fiind egal cu 500 de metri.

din Longbo, pentru ca niciodată să nu mai poată tulbura viața pe Pământ. În cele din urmă, singurul care a rămas nemișcat a fost al treilea munte, care și astăzi este susținut de broaștele țestoase, putând fi văzut neclintit pe coasta de est a Chinei.

Fluviul Galben

Bazinul Fluviului Galben este considerat leagănul națiunii chineze, fiind unul dintre locurile de obârșie ale civilizației umane. Al doilea mare fluviu din China, după Yangzi (Fluviul Albastru), Fluviul Galben are o lungime de 5 464 de kilometri, străbătând opt provincii: Qinghai, Sichuan, Gansu, Ningxia, Shanxi, Shaanxi, Henan și Shandong, în cele din urmă vărsându-se în Marea Bohai. Fluviul Galben primește peste 30 de afluenți, bazinul ocupând o suprafață de peste 750 000 de kilometri pătrați, care aduc o mare cantitate de nisip și nămol. Cantitatea mare de nisip transportată de apă a ajuns să dea numele celui mai important fluviu al Chinei și Asiei, și anume Fluviul Galben.

Descoperirile arheologice atestă existența „omului antropoid de la Lantian”, acum aproximativ 5-600 de mii de ani. Acesta este strămoșul națiunii chineze, un antropoid care trăia în regiunea actualului județ Lantian, din provincia Shaanxi de astăzi. De asemenea, arheologia a adus dovezi consistente privind apariția și prezența, cu peste 5 000 de ani în urmă, a culturii Yangshao, pe cursul mijlociu și inferior al Fluviului Galben. În provinciile Henan, Shanxi, Shaanxi, Gansu și Qinghai au fost identificate peste o mie de vestigii bogate în obiecte de piatră, os și ceramică. Piesele de ceramică sunt policrome, motiv pentru care Cultura Yangshao este cunoscută și sub numele Cultura Ceramicii Colorate. Descoperirile arheologice au atestat

că, în urmă cu peste 3 000 de ani, pe cursul mijlociu și inferior al Fluviului Galben a existat o importantă și evoluată civilizație.

Bătălia împăraților Huangdi și Chi You

Cu mii de ani în urmă, în bazinele Fluviului Galben și Fluviului Albastru trăiau mai multe triburi, ale căror lideri se autointitulau împărați. Împăratul Huangdi a fost liderul celui mai puternic trib din bazinul Fluviului Galben, în timp ce Yangdi era împăratul unui alt trib, cei doi fiind frați.

În bazinul Fluviului Albastru trăia un trib denumit Jiu-lizhu, al cărui lider, Chi You, era un războinic extrem de puternic. Chi You avea 81 de frați, fiecare având chip de om, corp de animal, capul de bronz și brațele de fier. Cu toții știau să confecționeze diferite arme, pe care le utilizau în expedițiile duse împotriva triburilor mai mici și mai slabe.

Într-una dintre incursiunile conduse de Chi You, a fost invadat teritoriul împăratului Yangdi, însă aici a întâmpinat inițial o puternică rezistență. Nevoit să se retragă, împăratul Yangdi a ajuns în localitatea Zoulu de pe teritoriul controlat de împăratul Huangdi, pentru a-i cere ajutor. Acceptând să îl înfrunte pe războinicul Chi You, împăratul și-a propus să învingă și să realizeze unirea șefilor de triburi. Așa a apărut legenda Bătăliei de la Zhoulu.

Cu ajutorul armelor și războinicilor extrem de curajoși, Chi You a obținut o serie de victorii. Observând superioritatea adversarului, împăratul Huangdi a solicitat ajutorul dragonului și animalelor sălbatice, reușind să-l învingă pe Chi You, a cărui armată a fost pusă pe fugă. Urmărit de împăratul Huangdi, Chi You a cerut ajutorul zeului vântului și zeului ploii. Brusc, vremea s-a schimbat, oprind înaintarea armatei împăratului Huangdi. Acesta, la rândul-i, a cerut ajutor zeului secetei, care a

risipit vântul și ploaia. Chi You a răspuns cu o ceață deasă, care a făcut ca soldații împăratului Huangdi să rătăcească drumul. Însă Huangdi știa să se orienteze cu busola și, urmărind stelele cerului, reuși astfel să își conducă mai departe armata.

În urma unor bătălii înverșunate, împăratul Huangdi i-a nimicit pe toți cei 81 de frați ai lui Chi You, pe care l-a luat prizonier. Executat, capul și corpul neînsuflețit ale lui Chi You au fost îngropate separat, de teamă ca nu cumva duhul lui Chi You să acționeze după moarte. Chiar și așa, imaginea feroasă a acestuia a rămas să domine memoria oamenilor din acea perioadă. Împăratul Huangdi a dispus imprimarea chipului lui Chi You pe steagurile de luptă, pentru a-și încuraja soldații și pentru a-i intimida pe adversari.

Dincolo de imaginea de mare învingător în războaie, împăratul Huangdi a fost și un erudit. Lui îi sunt atribuite diverse invenții precum palatul imperial, căruța, vasele, hainele colorate. La rândul său, soția împăratului, Lei Zu, este considerată inventatoarea procedeelor de creștere a viermilor de mătase, de obținere a firelor de mătase și hainelor de mătase. După ce a proiectat construcția pagodelor, împărăteasa a inventat „pagoda mișcătoare” în timpul ploii, care nu este alta decât umbrela.

Shang, cele mai îndepărtate timpuri ale Chinei

Dinastia Xia este considerată cea mai timpurie dinastie din istoria Chinei, chiar dacă singurele informații provenind din date istorice sunt regăsite în diverse evocări care n-au fost confirmate îndeajuns de cercetările și descoperirile arheologice. În aceste condiții, prima dinastie confirmată arheologic din Antichitatea chineză este dinastia Shang.

Dinastia Shang (XVI-XI î.H.) a avut mai multe capitale, ultima și cea mai îndelungată administrație fiind stabilită la Yin, în apropierea localității Anyang din provincia Henan de astăzi. Săpăturile arheologice atestă că, în acea perioadă, civilizația

chineză atinsese un nivel evoluat, evidențiat de textele scrise pe carapace de broască țestoasă și de cultura bronzului.

Descoperirea scrierilor pe carapace de broască țestoasă este meritul unui țăran din satul Xiaotung, aflat la nord-vest de Anyang, care, după ce le-a găsit, alături de diverse oase de animale, le-a vândut ca ingrediente pentru medicamente. Intrate în atenția autorităților și ulterior a cercetătorilor, textele de pe carapacele de broască țestoasă au dezvăluit cuvinte în limba utilizată în perioada dinastiei Shang. Săpăturile arheologice făcute la început de secol XX au demonstrat că satul Xiaotun se află chiar pe ruinele fostei capitale dinastice, Yin. De la prima campanie de săpături, în 1928, și până acum, au fost scoase la iveală numeroase relicve, numărul obiectelor pe care au fost descoperite înscrisuri fiind de peste 160 000. Extrem de important este faptul că, în urma studierii atente, s-a constatat că numărul caracterelor gravate pe carapace de broască și oase este de peste 4 000, dintre care aproximativ 3 000 au fost confirmate de specialiști. O mie dintre aceste caractere au asigurat înțelegerea realităților politice, economice și culturale din perioada dinastiei Shang, când au apărut primele formații statale și un sistem de proprietate privată.

Alături de caracterele gravate pe oase, obiectele și vasele de bronz sunt reprezentative pentru perioada Shang, tehnica bronzului ajungând la un nivel ridicat. Cercetările arheologice au scos la lumină mii de obiecte de bronz.

Perioada Statelor Combatante

Una dintre cele mai tensionate perioade din istoria antică a Chinei a fost cea dintre anii 255–222 î.H., perioadă cunoscută și sub denumirea Statelor Combatante. În acea perioadă existau numeroase formațiuni statale independente de mici dimensiuni, aflate permanent în conflict, cu intenția declarată de

anexare a adversarului. În cele din urmă, au rămas să își dispute supremația statele: Qin, Qi, Chu, Wei, Yan, Han și Zhao, statul Qin, situat în zona Xaanxi de astăzi, devenind cel mai puternic grație transformărilor militare și agrare. În anul 247 î.H., pe tronul statului Qing avea să urce copilul Ying Zheng, de numai 13 ani. Deși a moștenit și a urcat pe tronul imperial, abia peste opt ani avea să dețină efectiv puterea. Avea 22 de ani când a demarat planul de anexare a celorlalte șase state învecinate. Pentru aceasta, a selectat cei mai înțelepți și mai bine pregătiți oameni din întregul stat. Mai mult, a recrutat spioni din statele adversare simultan cu un proces de dezvoltare agrară necunoscut până atunci. În cadrul acestui proces a fost construit canalul de irigație Zheng, 40 de mii de hectare de terenuri aride fiind transformate într-o uriașă resursă alimentară și materială, folosită în cele din urmă în cadrul planului amplu de cucerire și anexare a statelor adversare.

Între anii 230–221 î.H., armatele împăratului Ying Zheng au cucerit statele Han, Zhao, Wei, Yan, Chu și Qi, realizând prima mare unificare a populațiilor de pe actualul teritoriu al Chinei. Mai mult, prin unirea statelor a fost fondată dinastia Qin, cu putere centralizată, dictatorială, peste care domnea împăratul Ying Zheng care s-a autointitulat „Shi Huang”, adică primul împărat în istoria Chinei.

Prin succesul unificării statelor, în mod evident, primul împărat al dinastiei Qin ocupă un loc deosebit în istoria Chinei. Între argumentele care vin să confirme importanța istorică se numără desființarea sistemului de oferire și moștenire a funcțiilor demnitarilor, dar și apariția primei reforme administrative care împărțea statul în districte și județe. Imperiul Qin a fost divizat în 36 de districte, care la rândul lor au fost împărțite în județe. Demnitarii desemnați să conducă districtele și județele erau selectați și numiți personal de împărat, pozițiile neputând

fi moștenite. Sistemul a rămas neschimbat în perioada feudalismului chinez, timp de două milenii, fiind promovat și astăzi în condițiile și limitele noului regim politic și administrativ.

Un alt argument care consolidează locul deosebit al împăratului Shi Huang este oferit de procesul de unificare a scrișului. Până la unificarea teritoriilor, fiecare stat avea propriul sistem de scriere, asemănător, dar cu evidente diferențe. Astfel, scrierea cu caractere Zhuan a devenit obligatorie la nivelul imperiului, contribuind decisiv la coagularea conștiinței culturale comune a populației, care până nu de mult se afla în permanent conflict.

Dincolo de imprimarea unui sistem de scriere unic, împăratul a dispus și unificarea unităților de lungime, volum și greutate, apoi a unificat moneda și legislația, asigurând succesiv condițiile necesare pentru consolidarea dominației puterii centrale.

O decizie care intră în contradicție cu toate acțiunile demne de laudă derulate de Shi Huang a fost luată în anul 213 î.H. Din dorința de a accentua și accelera dominația sub aspect cultural, împăratul a dispus arderea tuturor scrierilor existente pe teritoriul fostelor state cucerite. În urma acestei controversate decizii, explicabile în condițiile prezentate, au dispărut pentru totdeauna inclusiv tratatele și lucrările școlii confucianiste. Din ordinul împăratului, toți cei care au încercat să ascundă și să protejeze diverse scrisuri și lucrări au fost omorâți. Lumea chineză avea să înceapă din scrieri cu dinastia Qin.

Concomitent, pentru a preveni invazia popoarelor nordice, împăratul Shi Huang a ordonat restaurarea și extinderea zidurilor construite de statele Qin, Zhao, Yan. Secțiunile separate au fost unite și astfel avea să apară Marele Zid Chinezesc, care pornea din deșertul din vestul Chinei și ajungea în est, la fel ca în zilele noastre, pe țărmul Mării Galbene.